

Iruditeria kolektiboaren beharra

Petra Elser

Itzultzailea eta Banaiz Bagara elkarteko zuzendaria

Alemaniako Frankfurt hiria da nire hiria. Biztanleen %50ek jatorri atzerritarra du egun. Hiria nolako den erakusten du datu horrek. Gazte nintzenean ere %25ekoa zen kopuru hori, eta txikitatik ezagutu nuen giro hori nire inguruan: eskolan, auzoan, kalean... Jatorri ezberdinetako pertsonak eta hizkuntzak ezagutu ditut txikitatik, eta niretzat arrunta zen pertsona horiekin elkarbizitzea; nik hitz egiten dudana hizkuntza menperatzen ez zuten pertsonekin elkartzea eta elkarbizitzea.

Holokaustoak eta Bigarren Mundu Gerrak haustura handia eragin baitzuen Alemanian. Nortasun haustura hori hortik dator, eta horregatik dago irekitasun berezia bestelako hizkuntza eta jatorria duten pertsonak ulertzeko.

Hala ere, nire herrialdeko eta hiriko tradizioekin lotura handia dut. Bitxikeria bezala, jakin ezazue sagardoa egiten dela Frankfurten. Alemaniako hiri bakarra da sagardoa egiten duena. Sagardotegiak daude hirian, eta oso gustuko izan dut horietara joatea. Horrelako ohiturekin oso lotuta nago. Alemaniara joaten naizenean, horrelakoetara joaten naiz beti. Zera esan nahi dut horrekin: nahiz eta Frankfurt hiri irekia izan, eutsi egiten diela bertako ohitura eta tradizioei. Garrantzia dute eta bizirik daude.

Ondoren, Frankfurt utzi eta beste lekuetara joan nintzen bizitzera: bizi izan nintzen Madrilén, Pauen, Parisen. Hainbat buelta eman ditut. Espetxe batzuk ere ezagutu nituen Frantzián eta Espainian, eta gero hartu nuen lur Euskal Herrian. Lan bila hasi nintzen hemen, nire lekuaren bila. Literatur itzulpenak egiten eman nuen garai bat, euskarazkoak alemanierara itzultzen. Euskara ikasia bainuen aurretik, eta Euskal Herrira etorri nintzenean euskaraz banekien. Ni europarra naiz eta herrialde handi eta garrantzitsu batetik nator. Agian horregatik erraza neukala pentsa dezake norbaitek, euskara nekielako eta hemengo bikotea ere baneukalako. Baina ez da horrela izan. Ez da batere erraza izan: bikotea ez nuen alboan, espetxean zegoen, eta bakarrik bizi nintzen hemen nire semearekin. Gainera, nahiz eta euskaraz hitz egin, euskara arraroa hitz egiten nuen, eta guraso elkartean 'euskaraz arraro egiten zuena' nintzen. Erdaraz egingo banu, nire papera askoz hobeto beteko nuke, hemen bizi den atzerritarra izango nintzatekeelako. Izan ere, euskaraz egiten duen atzerritarra, nahiz eta jende askok txalotu, arraroa dena da egunerokoan.

Gainera, bakarrik bizi den emakumeak ez du erraz lanari begira; seme bat duela, zaila da lan-eguna betetzea. Eta sozialki ere, bakarrik dagoen emakumea eta atzerritarra bada, are gutxiago. Kuadrillako jardueretara joateko ere zailtasunak, adibidez. Baldintza horietan bilatu nuen nik nire lekua Euskal Herrian, eta horrela topatu ditut hainbat Euskal Herri: hiritarra, herrikoa, intelektuala, eskuindarra, ezkertiarra, euskalduna, erdalduna... Nire lekua eta nire identitatea bilatu nituen hor.

Migrazioa, lan mundua eta euskara

Agian, esperientzia eta bizipen horretatik sortu da Banaiz Bagara elkarteá, etorkinekin sentitzen dudán hurbiltasunagatik. Eta, bereziki, hutsune handi bat dagoelako migrazioa eta euskara ezkonduko dituen eremuan. Eta, hain zuen, hutsune hori betetzera dator Banaiz Bagara egitasmoa. Momentuz,

euskalgintzaren argazkia zuria da eta euskara planetaren argazkia are zuriagoa. Nahiz eta hainbat arlotan guk egiten dugun lana etengabe egokitu, hobetu, zabaldu eta zuzendu behar dugun, hizkuntza zabaltzeko premiarik handiena arlo sozioekonomikoan ikusten dugu.

Banaiz Bagara elkarteak 2009an sortu zen Urnietan, gure gizartean jatorri ezberdinetako pertsonen artean euskaraz bizitzeko aukera gehiago sortzeko, pertsona gehiagorentzat. Azken sei urte hauetan hamaika herritan egin dugu lan, kultura, kirola, musika, elkar ezagutza eta lan mundurako gaitasunen hobekuntza landuz. 2013an, Europako Kontseiluak sortutako *Language for Work* proiektua ezagutu genuen, Europan zehar migratzaileei eta bertako langileei lantokiko komunikazio gaitasunak lortzen eta hobetzen laguntzea helburutzat duena.

2015. urtetik aurrera, gure jarduera nagusia lan munduan euskara erabiltzera bideratuta dago. Horretarako, formatu desberdinak sortu ditugu: *Guk ere euskaraz lanean* eta *Euskara Plus* programa.

Formatu guztietan gaitasun profesionalak eta komunikazio gaitasuna elkartzen dira. Izan ere, hizkuntzak gaitasunen bitartez errazago ikasten dira, eta komunikazioa eta hizkuntzen erabilera lan arlo guztietan gero eta garrantzitsuagoak dira. Pertsona guztiek lanean beren gaitasunak erabiltzeko aukerak sortzen lagundu nahi dugu.

Hutsune handi bat dago migrazioa eta euskara ezkonduko dituen eremuan. Eta, hain zuzen, hutsune hori betetzera dator Banaiz Bagara egitasmoa

Iruditeria eta euskara

Hortik guztitik atera dudan ondorioa hauxe da, Amets Arzallusen hitzak baliatuta: herri hau euskaraz pentsatuko dugu, edo ez da izango. Izan ere, nortasun elementu bat irudikatu

behar dugu, gizarteko elementu guztiak kontuan hartuko dituen; ez baitago euskaldun komunitate bakar bat, nortasun bakar bat. Eta gizarterako iruditeria hori beharrezkoa da, iruditeria nahi bateratu hori. Eta iruditeria hori euskaraz izateak ematen dio herriari nortasuna, Euskal Herria egiten duena delako euskara. Nola egin dezakegu, ordea, iruditeria hori? Bada, handi egin behar dugu. Hau da, txikitasunetik bai, baina autoestimuz eta legitimitatea sentituz.

Hala ere, hemen ikusi dudanez, euskaldunek zapalduaren historia daukate, eta zapalduaren historiaren bitartez eutsi diote kulturari. Hori guztiz ulergarria da, legitimoa da guztiz, noski. Herriari bizirik eusteko aukera ematen duelako, gaur egun dagoen moduan izateko eta aurrera jarraitu ahal izateko. Baina gizarteak prozesu bat du, garapen bat, eta ezin da atzera begira geratu. Ezin da betiko nortasunean bizi. Nortasunak, tradizioak eta ohiturak aldatuz joaten dira, eta nortasun elementuak ere aldatzen dira. Balio ez duena bota behar da, eta nortasun berriak landu behar dira. Baina eskola apurtu behar da hori landu ahal izateko. Barruan dagoena erakutsi eta partekatu egin behar da, elkarrekin zerbait berria sortzeko.

Nola sortu elkarrekin zerbait berria? Bada, hitz eginez edo elkar ezagutzen. Horretarako elkartu behar dugu: bertakoak eta kanpotarrak, gizon-emakumeak, zahar eta gazteak... Denak. Ez bakar bat bezala, baizik eta askoren identitate horien artean iruditeria bateratu bat eginez. Eta hori egin ahal izateko, elkar ezagutu behar dugu, elkartu, hitz egin. Hortik aterako dira nora goazen erabakitzeko elementuak, Euskal Herria irudikatzeko elementuak, eta guztien artean hori euskaraz irudikatzeko bideak. Denok euskaraz pentsatzeko, beltza, zuria edo horia izanda ere, edozein kultura edo ideologia edukita ere.

Hizkuntzari dagokionez, bi aldeek egin behar dituzte ekarpenak horretarako, bertakoek eta kanpokoek. Askotan esaten zaio kanpotarrari: ikasi euskara, mundu bat aurkituko duzu, edo liluratuta geratuko zara eta integratuko zara. Nik

ere antzekoak esaten dizkiet. Baina norberaren erabakia da hori, eta hemen bizi denak erabaki dezake ikastea edo ez.

Edo eremu pribatuan ze hizkuntza erabili edo ez. Baina, eremu publiko konpartituan, hor dago koska, hor dago elkarbizitzaren giltzarria. Horregatik, nik zera esango nieke: ikasi euskaraz, hemengo hiztun guztiei errespetua erakusteko. Ikasi ezean, kalean edo edozein lekutan euskaraz hitz egiten duenari ez diozu euskaraz erantzungo, eta ez dituzu pertsona horren hizkuntza

Bi jarrera horiek behar dira, beraz, elkarrekin euskaraz bizitzeko eta Euskal Herria elkarrekin euskaraz irudikatzeko. Hau da, zuk nigatik eta nik zugatik izan behar du hizkuntzaren tratuak

eskubideak eta nortasuna errespetatuko. Horregatik ikasi behar duzu, pertsona horrekin euskaraz egin ahal izateko. Baina, aldi berean, euskaldunek ere beren burua ireki behar dute norberaren hizkuntza besteekin partekatzeko. Izan ere, ezin diozu kanpotarrari euskara ikas dezala eskatu, eta bitartean berarekin erdaraz aritu. Euskalduna haren parera jaitsi behar da: zurekin solastu eta esaldi bat ulertzeko hiru minutu behar badituz, halaxe egin. Euskaldunak erakutsi behar dio kanpotarrari nahi duela bera afarietara etortzea, kalean berarekin elkartu nahi duela: zu nire hizkuntz komunitatekoa izatea nahi dut, nire hizkuntza zurekin partekatu nahi dut. Hori erakutsi behar dio.

Bi jarrera horiek behar dira, beraz, elkarrekin euskaraz bizitzeko eta Euskal Herria elkarrekin euskaraz irudikatzeko. Hau da, zuk nigatik eta nik zugatik izan behar du hizkuntzaren tratuak. Horrela lortuko dugu, eta espero dut hainbat kolore, forma eta jende motaren artean osatuko dugula Euskal Herri hori. 🌈

Iruditeria kolektiboaren beharra

Loturak

[www.faz.net/aktuell/rhein-main/frankfurt-erstmals-ueber-50-prozent
-mit-auslaendischen-wurzeln-15078140/vielfaeltig-die-bevoelkerung
-15078152.html](http://www.faz.net/aktuell/rhein-main/frankfurt-erstmals-ueber-50-prozent-mit-auslaendischen-wurzeln-15078140/vielfaeltig-die-bevoelkerung-15078152.html)

<http://euskaraplus.eus/nor-gara>